# ZBIÓR

# UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK I Warszawa, dnia 27 listopada 1937 r. Nr 21


TREŚĆ:



## 80.

## ZARZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 18 listopada 1937 r.

**o zatwierdzeniu orzeczenia Komisji Rozjemczej z dnia 30 października 1937 r. dla przemysłu lniano - jutowego na obszarze m. Częstochowy i os. Gnaszyn.**

Na podstawie art. 3 ust. (2) pkt 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o komi-

sjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1937 r. Nr 39, poz. 313) oraz §§ 43 i 44 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Przemysłu i Handlu o wykonaniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 321) zarządzam co następuje:

§ 1.

Zatwierdzam orzeczenie Komisji Rozjemczej z dnia 30 października 1937 r., powołanej zarządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 21 października 1937 r., wydane w sprawie załatwienia zatargu zbiorowego w przemyśle lniano - jutowym na obszarze m. Częstochowy i os. Gnaszyn.

Tekst orzeczenia podaje się poniżej.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Zyndram-Kościałkowski*

1 zał.

Zał. do zarz M. O. S. z dn. XI. 1937 r.

ORZECZENIE.

Komisja Rozjemcza, powołana zarządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 21 października 1937 r., w myśl przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o komisjach rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1937 r. Nr 39, poz. 313), celem załatwienia zatargu zbiorowego w przemyśle lniano - jutowym na obszarze miasta Częstochowy i osady Gnaszyn,

na posiedzeniach w dniach 28 i 30 października 1937 r. w Ministerstwie Opieki Społecznej, ul. Długa Nr 38/40,

w składzie ustalonym zgodnie z §§ 8, 12, 13 i 36 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 321):

Przewodniczący — *Wacław Prenier,* Naczelnik Wydziału Rozjemstwa i Polityki Pracy w Ministerstwie Opieki Społecznej,

Członkowie
— *Zygmunt Zaleski,* Sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie — delegat Ministra Sprawiedliwości i
— *Stanisław Walas,* Referendarz w Ministerstwie Przemysłu i Handlu — delegat Ministra Przemysłu i Handlu,

wobec uchylenia się ławników ze strony pracodawców od udziału w obradach Komisji Rozjemczej, a w związku z tym ustąpienia ławników ze strony pracowników,

w obecności następujących uczestników zatargu:

ze strony pracodawców:

Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim w osobach:

*inż. Romana Brzezińskiego, Christiana Doulers, Michała Dzięciołowskiego, inż. Józefa Goldmana, Kazimierza Grosmana, Stanisława Kaliniewicza, inż. Pawła Rumpla, adw. Jerzego Sieradzkiego, prof. Stanisława Skrzywana, Emila Tetzlaffa i Leopolda Wellisza,*

ze strony pracowników:

1) Związku Zawodowego Robotników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego w Polsce w osobach: *Adama Walczaka, Czesława Jaszczurskiego, Józefa Bednarka i Stefana Ciecierskiego,*
2) Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włóknistego Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego w osobach: *Zygmunta Cardiniego i Dominika Braksatora,*
3) Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego w Polsce Z. Z. Z. w osobach: *Mariana Webera i Władysława Pasymuka* oraz
4) Zjednoczenia Zawodowego „Praca Polska" w osobie *Tadeusza Wiltosińskiego,*

po zbadaniu istoty zatargu, przeprowadzaniu postępowania rozjemczego i wysłuchaniu głosów stron

zważywszy,

że przyczyną, która wywołała zatarg było przede wszystkim żądanie podwyżki płac w fabrykach lniano-jutowych,

że bezpośrednie rokowania pomiędzy stronami wyczerpały wszystkie możliwości załatwienia zatargu w drodze polubownej, wobec czego zatarg został poddany rozstrzygnięciu Komisji Rozjemczej,

że poza tym postulatem wysunięto sprawy:

a) 40-godzinnego tygodnia pracy,

b) bezzwrotnej zapomogi zimowej,

c) przyjmowania do pracy członków rodzin wysłużonych robotników po zaprzestaniu przez nich pracy,

d) uznania delegacji robotniczej i dopuszczenia jej do załatwiania spraw pracowniczych,

e) ustalenia sposobu obliczania wynagrodzenia za urlop,

f) zapłaty za postoje,

g) dopłat do rent otrzymywanych z tytułu ubezpieczeń społecznych,

h) specjalnych dodatków do płac za pracę spełnianą w warunkach szczególnie szkodliwych dla zdrowia,

i) ubrań ochronnych przy wykonywaniu pracy w niektórych oddziałach,

j) ustalenia norm obsługi maszyn i wrzecion,

k) ustalenia zasady płacy akordowej,

l) przyjmowania do pracy za pośrednictwem związków zawodowych,

że nadto kwestią wymagającą zasadniczego uzgodnienia pomiędzy stronami jest sprawa ogólnej taryfy dla przemysłu lniano - jutowego,

że wreszcie zadaniem Komisji jest ustalenie zasięgu terytorialnego orzeczenia oraz terminu jego obowiązywania,

że jednak sprawa ogólnej taryfy oraz niektóre postulaty poza podwyżką płac wyliczone wyżej nie były między stronami przedmiotem wyczerpujących rokowań polubownych, wskutek czego było by przedwczesne rozpatrywanie ich przez Komisję, zwłaszcza że część spośród tych kwestyj w ogóle nie może być przedmiotem orzeczenia Komisji,

że przechodząc do sprawy żądania podwyżki Komisja uważa, iż różnolitość stawek i zarobków stosowanych przez po-

szczególne zakłady winna być możliwie zniwelowana i nie jest wskazane udzielenie ogólnej podwyżki, lecz zastosowanie t. zw. systemu drabinkowego,

że należy dlatego mieć na uwadze, iż stawki obecne były obniżone w maju 1933 r. o 6½% i 10%, od tego zaś czasu stawki zasadnicze nie uległy zmianom,

że na przestrzeni roku 1936 i 1937 ujawnił się w Polsce w ogóle, a w Częstochowie w szczególności wzrost kosztów utrzymania,

że w tych warunkach obowiązują dotychczas te same stawki, które obowiązywały w czasie, gdy ich siła nabywcza była większa niż obecnie,

że obecnie nie ma powodu, gdy ujawnia się zanik depresji gospodarczej, aby robotnicy mieli pobierać zarobki o mniejszej sile nabywczej za jednostkę pracy,

że według obliczeń lokalnej komisji badania kosztów utrzymania w Częstochowie koszt utrzymania, który w sierpniu 1936 r. wynosił 3,51 zł, wzrósł do sierpnia 1937 r. do 3,82 zł, czyli o 8,8%,

że więc średnią podwyżkę w tych granicach uważać należy za słuszne wyrównanie płac,

że niezależnie od tego Komisja musi liczyć się z okolicznością, iż w roku 1936 i 1937 przez całe niemal życie gospodarcze przeszła fala zwyżek płac, ogarniająca najrozmaitsze przemysły, która była konieczna ze stanowiska siły nabywczej rzesz robotniczych,

że zwyżkę zastosowaną w przemyśle włókienniczym może Komisja uznać tylko za pośrednią przesłankę dla orzeczenia niniejszego, chcćby tylko z tego powodu, że sytuacja przemysłu lniano-jutowego jest inna, aniżeli przemysłu włókienniczego wełnianego i bawełnianego,

że obecna podwyżka wynosząca średnio 8% przez późniejsze wyrównanie, wynikające z wprowadzenia nowej taryfy płac, ulegnie właściwemu i słusznemu uzupełnieniu,

że przesłanki te oświetlają rolę i wysokość podwyżki pod względem socjalnym,

że Komisja uważa, iż sytuacja przemysłu lniano konopnego jest na tyle korzystna, że zwyżka robocizny w tym stosunku nie może wpłynąć na podwyżkę cen artykułów lniano - konopnych; jakkolwiek zaś przemysł jutowy ze względu na ograniczone możliwości rozmiarów produkcji znajduje się w sytuacji mniej pomyślnej niż przemysł lniano-konopny, nie

mniej jednak sytuacja obecna przemysłu jutowego umożliwia uwzględnienie zastosowania podwyżki płac,

że prze chodząc do sprawy skrócenia czasu pracy do 40 godzin na tydzień przy pozostawieniu zarobków dotychczasowych, Komisja Rozjemcza stoi na stanowisku, że nie jest uprawniona do stanowienia norm w zakresie regulowanym przez przepisy ustawowe, o ile samo zagadnienie nie zostało pomiędzy stronami uzgodnione,

że w tych warunkach Komisja musiała postulat w sprawie skrócenia czasu pracy pozostawić bez uwzględnienia,

że Komisja Rozjemcza uważała za słuszne w sprawie udziału delegatów w załatwianiu spraw robotniczych oraz zapłaty za postoje zająć takie samo stanowisko, jakie zostało przyjęte w orzeczeniu Komisji Rozjemczej dla przemysłu włókienniczego z dnia 2 i 3 sierpnia 1937 r.,

że w sprawie obliczenia zapłaty za okres urlopu Komisja uznała za uzasadnione, by obliczenia te były dokonywane na tych samych zasadach, jakie zostały ustalone w orzeczeniu Komisji Rozjemczej dla przemysłu włókienniczego z dnia 2 i 3 sierpnia 1937 r., przy czym wzięła pod uwagę oświadczenie, złożone na rozprawie przez pracodawców, wyrażające zgodę na podporządkowanie się wymienionym zasadom,

że opracowanie taryfy i ustalenie obsługi maszyn i wrzecion oraz ustanowienie specjalnych dodatków za pracę w warunkach szczególnie dla zdrowia szkodliwych wymaga długich i skomplikowanych studiów, wobec czego celowe jest powierzenie wykonania tych zadań Komisji Mieszanej, na powołanie której strony wyraziły zgodę,

że żądania bezzwrotnej zapomogi zimowej bądź zaliczki, przyjmowania do pracy członków rodzin w miejsce wysłużonych pracowników, dopłaty do emerytur oraz postulat uprawnienia związków zawodowych do wyłącznego zapośredniczania nie mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia Komisji, gdyż Komisja Rozjemcza w myśl ustawy uprawniona jest wyłącznie do ustalania warunków, na jakich winny być zawierane indywidualne umowy o pracę, powyższe zaś żądania wykraczają poza określony zakres uprawnień Komisji,

że Komisja Rozjemcza uważa za słuszne, by zasada obliczania akordu została ustalona analogicznie do postanowień w tej mierze taryfy obowiązującej w ogólnym przemyśle włókienniczym wełnianym i bawełnianym,

że przytoczone przesłanki dają podstawę do wydania orzeczenia — w sentencji, jak niżej—

orzeka:

§ 1.

Orzeczenie niniejsze normuje warunki wynagrodzenia w farbykach firm:

1) Towarzystwo Przędzalnicze „La Czenstochovienne" Francuska Spółka Akcyjna,
2) Częstochowskie Zakłady Wyrobów Włókienniczych „Stradom",
3) Gnaszyńska Manufaktura Spółka Akcyjna,
4) Przędzalnia i Tkalnia Juty „Warta" Spółka Akcyjna,
5) Fabryka Wyrobów Lnianych „Lewlen" i
6) Tkalnia i Apretura „Kojulen".

Orzeczenie niniejsze dotyczy wszystkich działów tych fabryk z wyłączeniem działów produkcji wełnianej i bawełnianej, w których stosuje się taryfę dla przemysłu włókienniczego.

§ 2.

Od dnia wejścia w życie orzeczenia niniejszego zarobki faktyczne robotników, zatrudnionych w tych fabrykach, oparte na taryfach dotychczasowych, zostają podwyższone w sposób następujący:

a) kategorie taryfowe robotników, zarabiających dziennie do 4 zł włącznie, otrzymują 10% (dziesięć procent) podwyżki,
b) kategorie taryfowe robotników, zarabiających dziennie powyżej 4 zł do 5.50 zł włącznie, otrzymują 8% (osiem procent) podwyżki,
c) kategorie taryfowe robotników, zarabiających dziennie powyżej 5.50 zł, otrzymują 6% (sześć procent) podwyżki.

§ 3.

Celem określenia, która z wymienionych podwyżek ma być zastosowana do robotników danej kategorii taryfowej, ustala się przeciętny faktyczny dzienny zarobek robotnika w danej kategorii taryfowej w sposób następujący: całkowity faktyczny zarobek wszystkich robotników danej kategorii taryfowej

z okresu 13 tygodni, poprzedzających dzień 10 października 1937 r., dzieli się przez ilość przepracowanych przez tych robotników w tym okresie faktycznych robotnikogodzin i otrzymany rezultat mnoży się przez 8.

§ 4.

Robotnicy pracujący na akord powinni zarabiać średnio 20% więcej, niż robotnicy tejże kategorii pracujący na dniówkę, z tym jednak, że postanowienie niniejsze w niczym nie narusza wysokości dotychczas osiąganych zarobków.

O ile poszczególni robotnicy przy pracy akordowej nie wyrobią z własnej winy lub z braku umiejętności przeciętnej płacy akordowej, obliczonej w myśl ust. 1 niniejszego paragrafu, nie mogą z tego tytułu zgłaszać żadnych roszczeń do fabryki.

§ 5.

W razie otrzymania do przerobu złego materiału, robotnikowi, po uprzednim stwierdzeniu wadliwości materiału przez administrację fabryki, przysługuje dopłata, uzupełniająca zarobek danego robotnika do wysokości jego przeciętnego zarobku.

§ 6.

Za postoje z powodu braku osnów lub przędzy albo zepsucia się warsztatu pracy wypłaca się robotnikowi odszkodowanie według normy dniówkowej za czas czekania ponad 1 godzinę z rzędu lub 2 godziny łącznie w tygodniu.

§ 7.

Przy obliczaniu przeciętnego wynagrodzenia za jeden dzień urlopu przyjmuje się za podstawę obliczenia sumę zarobku w okresach rocznych, licząc od 1 stycznia do 31 grudnia roku, poprzedzającego rok, w którym urlop ma być wykorzystany. Z powyższego okresu rocznego wyłącza się okresy choroby, nieszczęśliwego wypadku lub powołania pracownika na ćwiczenia wojskowe.

Urlopów udziela się w taki sposób, aby nie obejmowały tygodni, zawierających poza niedzielami święta ustawowe.

§ 8.

Robotnicy zatrudnieni w zakładach pracy, wymienionych w § 1 niniejszego orzeczenia, mają prawo do wybrania spośród siebie delegata lub delegatów.

Wybrany delegat nie może być wydalony z pracy ani prześladowany za spełnianie swych obowiązków, wypływających z jego stanowiska.

Przy redukcjach, wynikających z ograniczenia produkcji w zakładzie pracy, delegaci będą redukowani tylko w razie konieczności.

W przypadku całkowitego unieruchomienia zakładu pracy lub oddziału redukcja może być przeprowadzona bez ograniczeń.

W razie ponownego uruchomienia zakładu pracy lub oddziału delegat zostanie przyjęty na równi z innymi robotnikami.

§ 9.

Komisja Rozjemcza, przyjmując do wiadomości oświadczenia stron, złożone na rozprawie, zaleca:

a) powołanie Komisji Mieszanej z udziałem przedstawicieli uczestników zatargu w celu opracowania w terminie do 1 kwietnia 1938 r. taryfy dla przemysłu lniano - jutowego oraz ustalenia norm obsługi wrzecion i maszyn z uwzględnieniem specjalnych dodatków za pracę w warunkach szczególnie dla zdrowia szkodliwych; w przypadku, gdyby w terminie powyższym Komisja Mieszana nie zakończyła swoich prac, winna usprawiedliwić opóźnienie prac przed Głównym Inspektorem Pracy, który w tym przypadku określi Komisji Mieszanej nowy termin prekluzyjny na zakończenie opracowania; Komisja Rozjemcza zaleca rozpoczęcie prac najpóźniej z dniem 1 grudnia 1937 r.;

b) opracowanie przez wymienioną Komisję Mieszaną regulaminu, ustalającego zakres czynności i obowiązków delegatów fabrycznych w oparciu o postanowienia obowiązujące w ogólnym przemyśle włókienniczym.

§ 10.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 października 1937 r. do dnia 30 września 1938 r.

Gdyby uczestnicy nie zapowiedzieli przed dniem 1 września 1938 r. wygaśnięcia orzeczenia na dzień 30 września 1938 r., wówczas termin wygaśnięcia orzeczenia przedłuża się na rok następny.

Przewodniczący
Komisji Rozjemczej

(—) *W. Prenier*
Naczelnik Wydziału

Członkowie:

Delegat
Ministra Sprawiedliwości

(—) *Zygmunt Zaleski*
Sędzia Sądu Okręgowego

Delegat
Ministra Przemysłu i Handlu

(—) *Stanisław Walas*
Referendarz

81.

## ZARZĄDZENIE
## MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 18 listopada 1937 r.

**o nadaniu układowi zbiorowemu pracy z dnia 24 — 25 września 1937 r. mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich hut szklanych produkujących butelki monopolowe na obszarze całego Państwa.**

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242) i rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 316) zarządzam co następuje:

§ 1.

Układowi zbiorowemu pracy, zawartemu w Warszawie w dniu 24 — 25 września 1937 r., nadają moc powszechnie obowiązującą dla wszystkich hut szklanych produkujących butelki monopolowe na obszarze całego Państwa.

Tekst powyższego układu został ogłoszony przy obwieszczeniu Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 12 października 1937 r. (Zbiór Układów Zbiorowych Pracy Nr 16, poz. 69).

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *M. Zyndram-Kościałkowski*

82.

## ZARZĄDZENIE
## KOMISARZA DEMOBILIZACYJNEGO

**dla obszaru województwa pomorskiego, miasta i powiatu Bydgoszcz, miasta i powiatu Inowrocław oraz powiatów szubińskiego i wyrzyskiego**

z dnia 15 listopada 1937 r.

**o nadaniu mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Toruniu z dnia 6 września 1937 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w zakładach krawieckich na obszarze m. Torunia.**

Na podstawie § 23 rozporządzenia z dnia 3 września 1919 r. o przyjmowaniu i wydalaniu robotników podczas okresu demobilizacji gospodarczej (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1500) zarządzam co następuje:

§ 1.

Orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Toruniu z dnia 6 września 1937 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w zakładach krawieckich na obszarze m. Torunia, nadaję moc obowiązującą, poczynając od dnia 6 września 1937 r.

Tekst orzeczenia podany jest w załączeniu do zarządzenia niniejszego.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z Zbiorze Układów Zbiorowych Pracy.

Komisarz Demobilizacyjny:

(—) *inż. H. Zagrodzki*

1 zał.

Zał. do zarz. Kom. Demobil. z dn. 15.XI. 1937 r.

## ORZECZENIE.

Komisja Pojednawczo-Rozjemcza w Toruniu ustanowiona rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 czerwca 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 331), działając na podstawie dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456), w celu załatwienia zatargu w sprawie ustalenia płac dla pracowników zatrudnionych w zakładach krawieckich w Toruniu, na posiedzeniach w dniach 27 sierpnia i 6 września 1937 r. w lokalu Inspektoratu Pracy w Toruniu, w składzie ustalonym zgodnie z § 15 wyżej wspomnianego dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r.:

Przewodniczący:

*inż. Zygmunt Humięcki,*

Ławnicy stali ze strony pracodawców: *Bolesław Szczuka i Wiktor Jakobs,*

Ławnik niestały ze strony pracodawców: *Walerian Owczarzak,*

Ławnicy stali ze strony pracowników: *Brunon Kirschnowski i Ignacy Baranowski,*

Ławnik niestały ze strony pracowników: *Stanisław Machalski,*

w obecności następujących uczestników zatargu:

ze strony pracodawców:

1. Cechu Krawiecko-Kuśnierskiego w Toruniu, który był zastąpiony przez swego pełnomocnika *p. Franciszka Brzeskiego,* zam. w Toruniu,
2. Zainteresowanych uczestników zatargu ze strony pracodawców, a mianowicie: *Stanisława Herbacza, Aleksandra Kołpackiego, Ignacego Brzeskiego, Wojciecha Woźniaka, Bolesława Fasińskiego i Franciszka Łęgowskiego,* zastąpionych przez swego pełnomocnika *p. Franciszka Brzeskiego,* zam. w Toruniu,

ze strony pracowników:

3. Związku Pracowników Krawieckich w Toruniu w osobie *p. Leona Wierzchowskiego,* sekr. Związku, z Torunia,
4. Członków Związku Pracowników Krawieckich i Pokrewnych Zawodów w Toruniu, jako delegatów, w osobach: *Anastazego Sarnowskiego, Antoniego Lengowskiego, Zygmunta Lewandowskiego, Franciszka Nowaka,* wszystkich z Torunia,

po zbadaniu całokształtu sprawy, przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wysłuchaniu głosów stron, ustaleniu punktów spornych oraz po stwierdzeniu, że nie można doprowadzić stron, prowadzących spór, do ugody, na podstawie §§ 25 i 27 przytoczonego już dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r.

orzeka:

§ 1.

W zakładach krawieckich na terenie miasta Torunia ustala się następujące płace dla czeladników krawieckich:

A. Odzież męska:

| Rodzaj wykonanej sztuki | Kat. I zł | Kat. II zł |
|---|---|---|
| Marynarka 1-rzędna . . . . . . . . . | 17,99 | 16,36 |
| „ 2-rzędowa . . . . . . . . | 18,48 | 16,76 |
| Żakiet (jaskółka) . . . . . . . . | 24,53 | 19 63 |
| Tużurek (Gehrock) . . . . . . . . . | 26,17 | 24,12 |
| Frak . . . . . . . . . . . . . | 32,82 | 27,80 |
| Rzymianka . . . . . . . . . . | 24,53 | 19,63 |
| Smoking . . . . . . . . . . . | 19,21 | 17,99 |
| Palto zimowe na watolinie . . . . . . | 25,35 | 21,97 |
| „ letnie na podszewce . . . . . . | 24,13 | 20,74 |
| „ „ pół podszewki . . . . . . | 23,71 | 20,33 |
| Raglan zimowy . . . . . . . . . . | 26.17 | 22,90 |
| „ letni . . . . . . . . . . . | 24,53 | 19.63 |
| Futro spacerowe . . . . . . . . . | 34,76 | 31,89 |
| Bekesza . . . . . . . . . . . | według | umowy |
| Kurtka skórzana . . . . . . . . . | według | umowy |
| Spodnie długie . . . . . . . . . . | 6,54 | 5,31 |
| „ do kolan . . . . . . . . . | 6,95 | 5,73 |
| Breczesy . . . . . . . . . . . | 9,00 | 7,36 |
| Kamizelka 1-rzędna . . . . . . . . | 3,68 | 3,06 |
| „ 2-rzędowa . . . . . . . . | 4,09 | 3,27 |
| „ frakowa . . . . . . . . . | 4,54 | 3,68 |
| Prasowanie ubrania . . . . . . . . . | 2,04 | 1,64 |
| „ spodni . . . . . . . . . | 0,61 | 0,41 |
| „ płaszcza . . . . . . . . . | 0,82 | 0,61 |

B. Odzież wojskowa:

| | | |
|---|---|---|
| Kurtka . . . . . . . . . . . | 27,80 | 24,53 |
| „ letnia . . . . . . . . . . | 20,85 | 18,40 |
| „ dla formacyj lotniczych . . . . . | według | umowy |
| Płaszcz zimowy lotniczy . . . . . . . | według | umowy |
| Płaszcz letni lotniczy . . . . . . . | według | umowy |
| Płaszcz . . . . . . . . . . . | 25,35 | 22,90 |
| Peleryna . . . . . . . . . . . | 9,82 | 8,21 |
| Spodnie z lampasami . . . . . . . . | 9,00 | 8,21 |
| „ długie . . . . . . . . . . | 6,54 | 5,31 |
| „ do butów . . . . . . . . . | 9,02 | 7,40 |
| Futra i podpinki . . . . . . . . . | według | umowy |

Uwaga: Wszystkie prace wojskowe będą wykonane według wskazanych przepisów.

C. Odzież damska:

| Rodzaj wykonanej sztuki | Kat. I | Kat. II |
|---|---|---|
| | zł | zł |
| Żakiet angielski | 16,80 | 15,68 |
| Spódnica | 3,96 | 3,36 |
| Kostium z jedwabiu | 24,64 | 22,40 |
| „ „ surowego jedwabiu | 19,04 | 17,36 |
| Amazonka z breczesami | 25,76 | 23,52 |
| Komplet ze spódnicą | 23,52 | 21,28 |
| Spódnica z obojczykiem | 5,60 | 4,48 |
| „ układana do czterech fałd | 8,40 | 7,38 |
| Płaszcz angielski letni | 20,16 | 17,92 |
| „ na watolinie | 22,40 | 20,16 |
| Futro gładkie, kołnierz i mankiety, skórki już zestawione przez kuśnierza | 33,60 | 28,00 |
| Raglan letni | 20,16 | 17,92 |
| „ na watolinie | 22,40 | 20,16 |
| Futro raglan | 33,60 | 28,00 |
| Kostium z płótna | 15,68 | 13,44 |

## § 2.

Płace dodatkowe do stawek, podanych w § 1, dla czeladnika wynoszą:

a) przy dużych sztukach:

| Rodzaj wykonanej sztuki | zł |
|---|---|
| Sztuka cała na włosiance z ręcznym szyciem | 0,61 |
| Spodni kołnierz szewkiem wszyty i rozprasowany | 0,41 |
| Kieszenie boczne z podwój. pasplem i padką (oprócz smokinga) | 0,27 |
| Kieszeń biletowa na wierzchu z padką | 0,21 |
| Kładzenie wkładki w dolny brzeg i podwójne krzyżowanie naokoło (prócz futra) | 0,61 |
| Lamowanie obsadzenia ręką | 1,17 |
| Ramiona szyte ręką | 0,21 |
| Rękawy wszyte ręką | 0,41 |
| Plec przy sportówkach z obojczykiem i kontr-fałdami | 0,61 |
| Sztuki ponad miarę 118 cm. | 0,82 |
| „ poniżej miary 86 cm. | 0,70 |

Uwaga: Do kategorii I-ej należą następujące prace objęte ceną podstawową: brzeg ręką szyty, kołnierz spodni pikowany, rozporek w rękawach z dziurkami ciętymi lub nałożonymi, wewnętrzne kieszenie z języczkami, biletówka, kołnierz stosowany.

b) przy spodniach:

| Rodzaj wykonanej sztuki | zł |
|---|---|
| Szewek przy siedzeniu ręką szyty . . . . . . . . | 0,27 |
| Całe spodnie odpodszewkowane . . . . . . . . | 1,64 |
| Listewka w szlicu ręką szyta . . . . . . . . . | 0,21 |
| Galon ręką naszyty . . . . . . . . . . | 0,82 |
| Ustawienie dołem gamaszu . . . . . . . . . | 0,21 |
| Galon do spodni wojskowych (paspół) . . . . . . | 0,82 |
| Skórzana obsada do breczesów ręką naszyta . . . . . | 4,09 |
| " " " " tylko do kolan . . . . . | 1,64 |
| Spodnie ponad miarę 118 cm. . . . . . . . . . | 0,41 |

Uwaga: Do kategorii I-ej należą następujące prace objęte ceną podstawową: 4 duże kieszenie, 1 kieszeń do zegarka, mankiety, 2 fałdy, szluwki, jedwab w kolanie wszyty w szewek, siedzenie.

c) przy kamizelkach:

| Rodzaj wykonanej sztuki | zł |
|---|---|
| Kieszenie z padkami do zapinania . . . . . . . | 0,21 |
| Oprócz wierzchnich dziurek, między temi kryte . . . . | 0,27 |
| Ponad miarę 118 cm . . . . . . . . . . . | 0,21 |

Uwaga: Do kategorii I-ej należą następujące prace objęte ceną podstawową: 4 kieszenie zewnętrzne, 1 kieszeń wewnątrz, brzeg ręką szyty, zapinacz do spodni, ściągacz i spinka ręką szyta.

§ 3.

Wszelkie dodatkowe prace niepodane w § 2 będą wynagradzane według umowy.

§ 4.

Chałupnicy — czeladnicy otrzymują 12% do 15% według umowy — ponad taryfę podaną w § 1 i § 2 niniejszego orzeczenia.

§ 5.

Zasadnicze wynagrodzenie czeladnika za godzinę pracy wynosi:

| | |
|---|---|
| w pierwszych 3 (trzech) latach po wyuczeniu . . . | 0,68 zł |
| od trzech do sześciu lat po wyuczeniu . . . . . . | 0,78 „ |
| po sześciu latach po wyuczeniu . . . . . . . . . . | 0,82 „ |
| czeladnicy pracujący przy przeróbkach i reperacjach . | 0,60 „ |

Uwaga: Taryfa godzinowa będzie stosowana w tych wypadkach, które nie są objęte cennikiem od sztuki. Czeladnicy, którzy mimo swych lat po wyuczeniu nie opanowali całokształtu swego zawodu, zostaną za uprzednim porozumieniem się stron o odpowiednią ilość lat przesunięci wstecz. Wszelkie prace dodatkowe po wykończeniu sztuki będą obliczane według straconego na to czasu.

§ 6.

Zakres działania orzeczenia obejmuje miasto Toruń.

§ 7.

Orzeczenie niniejsze zastępuje z mocy samego prawa wszelkie postanowienia umów zbiorowych bądź już zawartych, bądź mających być zawartych w przyszłości, których postanowienia byłyby mniej korzystne, niż postanowienia orzeczenia niniejszego.

Warunki umów indywidualnych o pracę mniej korzystne dla pracowników, niż przewiduje niniejsze orzeczenie, są nieważne i ulegają zastąpieniu z mocy samego prawa przez odpowiednie postanowienia orzeczenia niniejszego, natomiast stawki korzystniejsze, stosowane do dnia 6 września 1937 r., pozostają w mocy.

§ 8.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 7 września 1937 r. do dnia 31 marca 1938 r. O ile orzeczenie niniejsze nie zostanie wymówione przez jedną ze stron przed dniem 28 lutego 1938 r., automatycznie przedłuża się na rok następny itd. analogicznie.

§ 9.

Stronom pozostawia się termin do dnia 14 września 1937 r. do oświadczenia się, czy orzeczenie rozjemcze przyjmują.

Toruń, dnia 6 września 1937 r.

Przewodniczący:
(—) *inż. Z. Humięcki*

Ławnicy stali:

(—) *Bolesław Szczuka* (—) *Wiktor Jakobs*
(—) *Brunon Kirschnowski* (—) *Ignacy Baranowski*

Ławnicy niestali:

(—) *Walerian Owczarzak* (—) *Stanisław Machalski*

83.

## OBWIESZCZENIE
## MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 17 listopada 1937 r.

**o wniosku w sprawie nadania mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich właścicieli nieruchomości na obszarze m. Suwałk układowi zbiorowemu pracy z dnia 27 sierpnia 1937 r.**

Ministerstwo Opieki Społecznej obwieszcza, że Związek Robotników Dozorców Domów, Służby Domowej i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Oddział w Suwałkach, zgłosił do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl art. 21 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 316) wniosek o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich właścicieli nieruchomości na obszarze m. Suwałk układowi zbiorowemu pracy, zawartemu w Suwałkach w dniu 27 sierpnia 1937 r.:

a) po stronie pracodawców przez Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości Miejskich m. Suwałk,

b) po stronie pracowniczej przez Związek Robotników Dozorców Domów, Służby Domowej i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Oddział w Suwałkach.

Tekst układu zbiorowego pracy podany jest poniżej.

Sprzeciwy w sprawie nadania powyższemu układowi mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministra Opieki Społecznej za pośrednictwem Inspektora Pracy VI Okręgu (Białystok, ul. Orzeszkowej nr 5) w ciągu dni 14.

Termin 14-dniowy biegnie od daty ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Główny Inspektor Pracy
Dyrektor Departamentu:

(—) *M. Klott*

1 zał.

Zał. do obw. M. O. S. z dn. 17.XI. 1937 r.

## UKŁAD ZBIOROWY PRACY.

Pomiędzy Stowarzyszeniem Właścicieli Nieruchomości Miejskich m. Suwałk, z siedzibą przy ul. Kościuszki Nr 64 — z jednej strony, a

Związkiem Robotników Dozorców Domów, Służby Domowej i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Oddział w Suwałkach, z siedzibą przy ul. Kościuszki Nr 64 — z drugiej strony,

za pośrednictwem inspektora pracy 33 obwodu w Grodnie, Michała Janowicza, działającego w zastępstwie inspektora pracy 35 obwodu,

na posiedzeniach w lokalu Zarządu Miejskiego m. Suwałk został zawarty na podstawie ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242) następujący układ zbiorowy pracy, ustalający warunki pracy i płacy dozorców domowych na obszarze m. Suwałk na rok służbowy 1937/38:

## Zasady ogólne.

§ 1.

Układ niniejszy dotyczy z jednej strony właścicieli nieruchomości m. Suwałk, z drugiej strony zatrudnionych przez nich dozorców domowych.

Za dozorcę domu uważa się osobę bez względu na płeć (z wyjątkiem chłopców i dziewcząt do lat 18 ukończonych), której właściciel lub zarządca domu poruczył nadzór nad domem i utrzymanie w nim porządku.

Układ niniejszy nie dotyczy osób, powołanych przez właścicieli nieruchomości do spełniania przejściowo niektórych czynności, należących do dozorców domowych.

§ 2.

Postanowienia umów indywidualnych, zawierające warunki mniej korzystne dla dozorcy, niż ustalone w niniejszym układzie zbiorowym pracy, ulegają z mocy prawa zastąpieniu przez odnośne postanowienia zawartego układu zbiorowego pracy.

Postanowienia umów indywidualnych, zawierające warunki korzystniejsze dla dozorcy, niż ustalone w niniejszym układzie zbiorowym pracy, pozostają w mocy.

## Czas trwania i rozwiązanie stosunku służbowego.

§ 3.

Do pracy w charakterze dozorcy domu lub placu może być przyjęta tylko osoba, skierowana przez Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy, Ekspozytura w Suwałkach.

Powyższe nie dotyczy jednak obecnie zatrudnionych dozorców domowych.

Nawiązanie stosunku służbowego między właścicielem nieruchomości a dozorcą domowym następuje w drodze zawarcia zwykłej umowy najmu. Właściciel nieruchomości ma prawo bez podania motywów rozwiązać z dozorcą domowym umowę najmu, uprzedzając go o tym nie później niż na trzy miesiące naprzód w ostatnim dniu kwartału kalendarzowego z tym, że w okresie od 1 października do 31 marca dozorca ma prawo pozostawania w mieszkaniu służbowym bez opłacania komornego.

Dozorca, chcąc opuścić pracę, winien o tym uprzedzić na dwa tygodnie.

Niezwłocznie po upływie terminów powyższych dozorca winien opuścić służbę i zwolnić mieszkanie wraz z osobami z nim zamieszkującymi.

Wypowiedzenie pracy dozorcy przez właściciela nieruchomości może być uskutecznione:

a) za pośrednictwem Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości Miejskich m. Suwałk;
b) przez wezwanie notarialne;
c) osobiście, ustnie, w obecności dwóch świadków.

Ważne powody, uprawniające właściciela nieruchomości do natychmiastowego rozwiązania umowy najmu, zachodzą w szczególności:

a) jeżeli dozorca lub mieszkający z nim członek rodziny dopuści się czynu karygodnego przeciwko życiu, zdrowiu, majątkowi lub moralności, który to czyn zdolny jest spowodować utratę zaufania do niego jako dozorcy; czyn ten musi być udowodniony;
b) jeżeli dozorca przez grube niedbalstwo wyrządzi szkodę domowi lub właścicielowi nieruchomości;
c) jeżeli dozorca zaniedbuje swoje obowiązki, wskazane w niniejszym układzie zbiorowym pracy.

Dozorca domowy może zerwać umowę najmu bez wypowiedzenia:

a) jeżeli pracodawca dopuszcza się czynnych zniewag lub ciężkiej obrazy czci względem dozorcy lub członków jego rodziny;
b) jeżeli pracodawca lub członek jego rodziny usiłuje nakłonić dozorcę lub członka jego rodziny do czynów nieobyczajnych lub przeciwnych prawu;
c) jeżeli dozorca bez oczywistej krzywdy dla swego zdrowia nie może pełnić obowiązków służbowych;
d) jeżeli pracodawca zatrzymuje dozorcy bezprawnie należną mu zapłatę lub narusza inne istotne postanowienia umowy.

Ocena ważności powodów niezwłocznego rozwiązania umowy najmu przez każdą ze stron podlega orzecznictwu specjalnych instytucyj rozjemczych lub sądów działających wg kompetencji.

W przypadku zerwania umowy przez dozorcę domowego z powodu bezprawnego zatrzymania zarobków, temu ostatniemu przysługuje prawo domagania się prócz zaległych zarobków jeszcze odszkodowania, które nie może przekraczać co do wysokości trzymiesięcznej równowartości pieniężnej wszystkich świadczeń w niniejszym układzie zbiorowym pracy przewidzianych.

W razie choroby dozorcy domowego obowiązki jego pełnią zdolni do pracy członkowie jego rodziny lub zastępca, płatny przez dozorcę, ale dopuszczony do pracy w porozumieniu z właścicielem nieruchomości. Dozorca domowy otrzymywać będzie w czasie choroby w całości płacę od właściciela nieruchomości.

Przejściowa choroba dozorcy domowego, trwająca bez przerwy nie więcej niż trzy miesiące, nie może być powodem rozwiązania umowy.

Nie może być powodem rozwiązania stosunku służbowego również:

a) należenie dozorcy do związku zawodowego;
b) upominanie się dozorcy o należność za pracę lub świadczenia wynikające z niniejszego układu zbiorowego pracy;
c) wniesienie przez dozorcę domowego pozwu do specjalnych instytucyj rozjemczych lub sądów o należność za pracę.

Wypowiedzenie umowy o pracę ze strony właściciela nieruchomości jest nieważne, o ile pomimo upomnienia się ze strony dozorcy domowego w obecności świadka właściciel nieruchomości zalega w dniu wymówienia umowy z zapłatą należnego dozorcy domowemu wynagrodzenia, przewidzianego w niniejszym układzie zbiorowym pracy, co najmniej za trzy miesiące.

Dozorcom domowym, którzy przepracują na dobro danej nieruchomości lub na dobro właściciela nieruchomości chociażby w różnych domach, należących do tego samego właściciela, co najmniej dziesięć lat i zostaną zredukowani bez ich, dozorców domowych, winy, właściciele nieruchomości, zwalniający tychże dozorców domowych, obowiązani są wypłacić im jednorazowo trzymiesięczne ostatnio pobierane wynagrodzenie gotówkowe i w naturze wg stawek, obowiązujących w niniejszym układzie zbiorowym pracy, za pracę zaś co najmniej piętnastoletnią i wyżej — sześciomiesięczne odszkodowanie.

## Obowiązki dozorcy domowego.

### § 4.

Dozorca domowy jest obowiązany:

a) utrzymywać czystość w obrębie powierzonej jego pieczy posesji, a w szczególności na podwórzu, w bramie, ustępach oraz na chodniku i jezdni na całej długości posesji;
b) o zauważonych uchybieniach przeciw porządkowi czy

to ze strony lokatorów, czy osób postronnych, komunikować właścicielowi lub zarządcy domu, zwłaszcza zaś o takich, które mogłyby pociągnąć niebezpieczeństwo dla całości posesji lub narazić jej właściciela na dotkliwe straty;

c) ściśle przestrzegać przepisów policyjno - sanitarnych oraz wszelkich zarządzeń władz z zakresu zdrowotności w nieruchomościach miejskich.

Otwieranie i zamykanie bram nie należy do zakresu obowiązków dozorców domowych. O ile jednak właściciel nieruchomości włoży ten obowiązek na dozorcę domowego, czynności te winny być oddzielnie opłacane wg stawek w niniejszym układzie zbiorowym pracy przewidzianych.

Odpowiedzialność przed władzami za niewykonanie obowiązków wyżej wymienionych ponosi dozorca domowy, w przypadku jednak stwierdzenia winy właściciela nieruchomości, ten ostatni lub jego zastępca.

Wszelkie czynności służbowe dozorcy, związane z jego stanowiskiem, może wykonywać sam dozorca lub w jego zastępstwie zdolni do tych czynności członkowie jego rodziny.

Dozorca natomiast, żona jego lub członkowie rodziny nie są obowiązani do wykonywania osobnych posług lub robót domowych na rzecz właściciela domu lub jego zastępcy. Usługi takie winny być przedmiotem odrębnych indywidualnych umów.

**Stosunek wzajemny.**

§ 5.

Właściciel i domów oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie dozorcy i ścisłe przestrzeganie warunków umowy.

Dozorców oraz członków ich rodzin, zamieszkałych razem, obowiązuje grzeczność wobec właściciela domu lub jego zastępcy, ścisłe przestrzeganie umowy, pilne i sumienne spełnianie obowiązków i stosowanie się do wszystkich zarządzeń właścicieli lub ich zastępców, jeżeli odnoszą się one do obowiązków służbowych.

§ 6.

Dozorcy domu należy się bezpłatne mieszkanie, możliwie blisko bramy. Mieszkanie winno być w stanie nadającym się do użytkowania. Niezbędne remonty mieszkania dozorcy domu przeprowadza właściciel domu swoim kosztem.

Dozorca domu winien utrzymywać mieszkanie w porządku. Trzymanie żywego inwentarza jest wzbronione. Utrzymywanie

zaś żywego inwentarza tam, gdzie nie stoją temu na przeszkodzie względy zdrowotne, jest dopuszczalne jedynie za zgodą właściciela domu.

Bez zgody właściciela domu nie wolno dozorcy domowemu przyjmować do swego mieszkania sublokatorów lub udzielać przytułku noclegowego.

Właściciel nieruchomości dostarcza bezpłatnie dla oświetlania mieszkania dozorcy prądu elektrycznego w ilości jednej lampki 25 watt na mieszkanie oraz żarówek w ilości najwyżej dwóch sztuk rocznie. W zamian za udzielenie prądu i żarówek oraz w posesjach, pozbawionych instalacji elektrycznej, obowiązuje wydanie dozorcy domowemu dla oświetlenia mieszkania służbowego po 4 kg nafty miesięcznie w okresie od 1 października do 31 marca włącznie i po 3 kg nafty miesięcznie w pozostałych miesiącach.

## Ubezpieczenia.

§ 7.

Dozorca domu winien być ubezpieczony zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396).

W razie śmierci dozorcy domowego stosunek służbowy ustaje automatycznie, jednak rodzina zmarłego stale z nim zamieszkująca ma prawo korzystania z dotychczasowego mieszkania jeszcze w ciągu trzech miesięcy od dnia śmierci dozorcy domowego.

## Warunki wynagrodzenia.

§ 8.

Za czynności związane ze stanowiskiem dozorcy otrzymuje tenże oprócz bezpłatnego mieszkania i oświetlenia następujące wynagrodzenie, płatne z dołu, na zasadzie zaszeregowania ulic i placów m. Suwałk do dwóch kategoryj, a domów do trzech klas i litery „A" (nadzwyczajna klasa) w wysokości:

przy ulicach I-ej kategorii w domach wg klas:

| | | | |
|---|---|---|---|
| I klasa | — | 40 zł | miesięcznie |
| II „ | — | 28 zł | „ |
| III „ | — | 17 zł | „ |

przy ulicach II-ej kategorii w domach wg klas:

| | | | |
|---|---|---|---|
| I klasa | — | 20 zł | miesięcznie |
| II „ | — | 14 zł | „ |
| III „ | — | 12 zł | „ |

Wynagrodzenie dozorców w domach, zaliczonych do klasy „A" przy ulicach obu kategoryj, nie może być niższe niż 48 zł miesięcznie.

Dozorca, nie otrzymujący bezpłatnego mieszkania służbowego, pobierać będzie wynagrodzenie o 40% wyższe.

Za otwieranie bramy dozorca będzie pobierał od właściciela domu dopłatę do wynagrodzenia zasadniczego, wynoszącą: w klasie „A" i klasie I-ej domów obu kategoryj ulic — 15% płacy zasadniczej, w pozostałych domach — 20% płacy zasadniczej.

Wynagrodzenie za pracę dozorcy domowego winno być wypłacone bezpośrednio przez właściciela lub zarządcę domu nie później niż do dnia 6-go następnego miesiąca.

§ 9.

Właściciel nieruchomości winien wydać dozorcy domu książeczkę obrachunkową, w której będzie umieszczał wszelkie dane, dotyczące przebiegu pracy, każdorazowych wypłat, wypowiedzenia itp. Termin wydania książeczki obrachunkowej obowiązuje przy przyjęciu do pracy nowego dozorcy w dniu zawarcia umowy, a dla obecnie zatrudnionych dozorców w ciągu miesiąca od daty urzędowego ogłoszenia niniejszego układu zbiorowego pracy.

§ 10.

Właściciel nieruchomości obowiązany jest dostarczyć z własnych funduszów niezbędnych narzędzi i materiałów, jako to: mioteł, łopat, łomów, kilofów, taczek, wiader, konewek, wapna, piasku itp., niezbędnych do pracy i oświetlenia domu, oraz przeznaczyć osobną ubikację celem przechowywania tychże.

Dozorca winien wszystkie narzędzia i materiały szanować i utrzymywać w należytym porządku, w razie zaś opuszczenia stanowiska narzędzia i pozostałe materiały zwrócić właścicielowi.

§ 11.

Niezwłocznie po rozwiązaniu stosunku pracy właściciel nieruchomości obowiązany jest wydać dozorcy na żądanie świadectwo pracy, zawierające dane, dotyczące rodzaju i czasu zatrudnienia.

W świadectwie nie wolno umieszczać żadnych znaków i uwag, które by mogły utrudniać dozorcy otrzymanie innego zatrudnienia.

## Czas trwania układu zbiorowego pracy.

§ 12.

Niniejszy układ zbiorowy pracy obowiązuje na okres od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r. włącznie z tym, że o ile żadna ze stron na trzy miesiące przed upływem powyższego terminu nie zgłosi sprzeciwu przeciwko dalszemu stosowaniu zasad niniejszego układu zbiorowego pracy, będzie on obowiązywał nadal do dnia 31 sierpnia 1939 r. z tym samym warunkiem przedłużenia na lata następne.

## Zaszeregowanie ulic i placów w m. Suwałkach do kategoryj i domów do klas wg płac dla dozorców domowych.

§ 13.

Ulice i place m. Suwałk wg płac dozorców domowych są zaliczone do następujących dwóch kategoryj:

I-sza kategoria: ul. Kościuszki, 3-go Maja do Utraty, D-ra Noniewicza, Rynek, Rynkowa, B. Joselewicza (w dawniejszej części Rynkowej), Br. Pierackiego do Rynkowej, Bakinowskiego, Konopnickiej, Plac Piłsudskiego i Mickiewicza.

II-ga kategoria: wszystkie pozostałe ulice, place i zaułki m. Suwałk.

§ 14.

Domy w m. Suwałkach wg płac dozorców domowych są zaliczone do następujących klas i litery „A" (nadzwyczajna klasa):

U w a g a: Klasyfikacja domów została sprawdzona i stwierdzona przez przedstawicieli obu zainteresowanych organizacyj zawodowych, przy udziale Inspektora Pracy, w czasie od 20 lipca 1937 r. do 23 sierpnia 1937 r.

## I-sza kategoria:

Do klasy „A" należą domy:

przy ul. Kościuszki Nr Nr 47, 55, 58, 60, 66, 82, 84, 88, 116, 130; przy ul. Konopnickiej Nr Nr 4-5, 6; przy ul. Joselewicza Nr 75; przy ul. Noniewicza Nr 65; przy ul. Rynkowej Nr 22.

Do klasy I-szej należą domy:

przy ul. Joselewicza Nr Nr 48, 51, 54/21; przy ul. Konopnickiej Nr 7; przy ul. Kościuszki Nr Nr 19, 16/86, 31, 40, 41, 43, 57, 62, 76, 78, 100/102, 112, 128, 132; przy ul. Trzeciego Maja Nr 12; przy ul. Noniewicza 52, 53, 55; przy ul. Rynkowej Nr 20.

Do klasy II-giej należą domy:

przy ul. Bakinowskiego Nr Nr 3, 4, 10, 12; przy ul. Joselewicza Nr Nr 40, 42, 52, 59, 63, 67, 69, 73; przy ul. Kościuszki Nr Nr 2, 3, 4, 10, 12, 13/15, 20, 22, 24, 33, 34, 35, 42, 44, 46, 48, 49, 50, 54, 56, 63, 64, 65, 70, 72, 73, 74, 80, 86, 89, 91, 94, 98, 99, 104, 120, 126; przy ul. Kościuszki róg Wigierskiej Nr 71; przy ul. Trzeciego Maja Nr Nr 6, 7, 9, 14, 18, 20, 24; przy ul. Noniewicza Nr Nr 3, 15, 17, 20/22, 24, 32, 35, 41, 42, 44/46, 45, 59, 61/I; przy ul. Pierackiego Nr Nr 29, 34, 36, 38; przy ul. Rynkowej Nr Nr 15, 16, 17, 32.

Do klasy III-ciej należą domy:

przy ul. Bakinowskiego Nr Nr 5, 6, 8, 9 *), 11, 14; przy ul. Joselewicza Nr Nr 55, 57, 61; przy ul. Kościuszki Nr Nr 1, 5, 18, 21, 23, 26, 27, 28, 30, 32, 39, 51, 52, 61, 68, 75, 77, 85, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 106, 108, 110, 114, 122, 124; przy ul. Trzeciego Maja Nr Nr 8, 10, 16, 18; przy Pl. Mickiewicza Nr 2; przy ul. Noniewicza (róg Kolejowej) Nr Nr 1, 2, 5, 16, 21, 26, 28, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 47, 48, 51, 63; przy ul. Pierackiego Nr 40; pızy ul. Rynkowej Nr Nr 19, 40, 71.

**II-ga kategoria:**

Do klasy „A“ należą domy:

przy ul. 11-go Listopada Nr Nr 69, 104, 106, 108.

Do klasy I-szej należą domy:

przy ul. Ciesielskiej Nr 17/19; przy ul. Joselewicza Nr Nr 31, 36; przy ul. Małe Raczki Nr Nr 2, 39, 47; przy ul. 1-go Maja Nr Nr 5, 28; przy ul. 11-go Listopada róg Konop. Nr Nr 87, 3, 116/118; przy ul. Pierackiego Nr Nr 16, 23; przy ul. Wesołej Nr Nr 9 **), 10, 29, 37; przy ul. Wigierskiej Nr Nr 42, 80.

Do klasy II-giej należą domy:

przy ul. Emilii Plater Nr Nr 26, 37, 41, 43; przy ul. Joselewicza Nr Nr 6, 14, 35, 41, 65; przy ul. Kamedulskiej Nr 4; przy

---

*) O ile jeden dozorca obsługuje domy przy ul. Bakinowskiego 9 i Rynkowej 48, pobiera wynagrodzenie wg I-ej kategorii i I-ej klasy.

**) O ile jeden dozorca obsługuje domy przy ul. Wesołej 9 i Rynkowej 61, pobiera wynagrodzenie wg I-ej kategorii i I-ej klasy.

ul. 1-go Maja Nr Nr 16, 23, 27/7, 32; przy ul. Pierackiego Nr Nr 6, 8, 17; przy ul. Wesołej Nr 34; przy ul. Wigierskiej Nr 82; przy ul. Wigierskiej róg Wesołej Nr 2/4/6; przy ul. Zielone Zarzecze — Cmentarz Parafii Ewang.-Augsb.

Do klasy III-ciej należą domy:

przy ul. Ciesielskiej Nr Nr 13, 22; przy ul. Emilii Plater Nr 25; przy ul. Filipowskiej Nr 5; przy ul. Joselewicza Nr Nr 13, 17, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 32, 33, 50, 53; przy ul. 11-go Listopada Nr 45; przy ul. Małe Raczki Nr 15; przy ul. Pierackiego Nr Nr 1, 3, 9, 10, 11, 16, 19, 24, 32; przy ul. Wesołej Nr Nr 11, 27, 32, 36; przy ul. Wigierskiej Nr 6; przy ul. Utrata Długa Nr 87.

§ 15.

Układ niniejszy podlega zgłoszeniu do rejestru układów zbiorowych pracy okręgowemu inspektorowi pracy VI okręgu w Białymstoku i zostaje poddany rygorom, wynikającym z ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242).

Suwałki, dnia 27 sierpnia 1937 r.

Związek Rob. Doz. Dom., Służby Dom. i Pokr. Zawod. w Polsce, Oddział w Suwałkach:

(—) *J. Nadziejko*
(—) *F. Skrocki*
(—) *A. Cichucki*

Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości Miejskich m. Suwałk:

(—) *J. Nowogródzki*
(—) *L. Izdebski*
(—) *W. Dorywalski*

w/z inspektora pracy 35 obwodu
(—) *M. Janowicz*
inspektor pracy 35 obwodu.

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ.

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 94267. 30.X.1937. 1000.

**Prenumerata roczna 20 zł.** **Cena niniejszego numeru 50 gr.**